

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра французької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНА ГРАМАТИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Французька мова і література, англійська мова»

Спеціальність B11 Філологія

Спеціалізація B11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Галузь знань B Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теоретична граматики
Викладач (-і)	Ковбанюк Мар'яна Іванівна
Контактний телефон викладача	0961857810
E-mail викладача	mariana.kovbaniuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1808
Консультації	згідно з розкладом консультацій
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом вивчення навчальної дисципліни є вагомі та авторитетні з існуючих у французькій лінгвістиці наукові погляди щодо французької граматичної теорії. На практичних заняттях розкривається основна проблематика вивчення відповідного граматичного явища, з'ясовуються загальні тенденції в його семантико-функціональній інтерпретації. Курс викладається французькою мовою. Методи навчання: інтерактивна лекція, дискусії, метод аналізу та синтезу, індуктивний та дедуктивний методи, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота. Методи контролю: індивідуальне опитування, тестування, проектна робота. Фідбек до завдань. Екзамен.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета навчальної дисципліни – увиразнити системний теоретичний опис морфології та синтаксису сучасної французької мови у світі тих наукових дискусій, що ведуться романістами щодо різних частин мови та їхніх граматичних характеристик; розкрити причини, які зумовлюють різні погляди мовознавців на одне й теж граматичне явище, показати найбільш адекватні теорії, що їх пояснюють. Завдання курсу полягає в тому, щоб навчити студентів бачити в окремо взятому граматичному явищі його системну природу, глибинні структурні, семантичні й функціональні зв'язки з іншими елементами мовної системи, виробити у студентів навички аналітичної оцінки теоретичних досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів з того чи іншого питання граматики, викликати інтерес до самостійного творчого осмислення мовних фактів. Загалом, курс покликаний сформувати у студентів лінгво-теоретичну компетенцію в галузі морфології та синтаксису французької мови для подальшого її викладання та проведення наукових досліджень.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<u>Інтегральна компетентність:</u> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. <u>Загальні компетентності:</u> ЗК6: здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 9: здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК10: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. <u>Фахові компетентності:</u> ФК1: усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ. ФК2: здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. ФК3: здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).	

ФК8: здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Результати навчання:

1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
7	035 Філологія	4	О

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. LA THÉORIE DU SIGNE LINGUISTIQUE COMME BASE MÉTHODOLOGIQUE DU SAVOIR GRAMMATICAL	2	1	6
Тема 2. LA GRAMMAIRE THEORIQUE ET SON OBJET D'ETUDE	2	1	6
Тема 3. LA CATEGORIE GRAMMATICALE	2	1	6
Тема 4. LA THÉORIE DU MOT	2	1	6
Тема 5. LA THEORIE DES PARTIES DU DISCOURS ET SES POINTS LITIGIEUX	2	1	6
Тема 6. LE VERBE. LE CLASSEMENT DES FORMES VERBALES	2	1	6
Тема 7. LE VERBE. VALEURS MORPHOLOGIQUES DU VERBE	2	1	6
Тема 8. LE NOM. LES DETERMINANTS DU NOM	2	1	6
Тема 9. LE PRONOM. L'ADJECTIF. L'ADVERBE	2	1	6
Тема 10. LA PREPOSITION. LA CONJONCTION. LES PARTICULES	2	1	6
ЗАГ.:	20	10	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю. Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів – майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному і тестовому контролю. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, <u>становить 100 балів</u>. Система контролю знань студентів здійснюється через: • <u>поточний контроль (50 б)</u> – (1) усне опитування на практичних заняттях; (2) тестові завдання, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу; (3) презентація проєкту; • <u>підсумковий контроль (50 б)</u> – (1) підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють весь матеріал курсу.
Вимоги до письмових робіт	Тестові завдання передбачають формат «множинний вибір», «вірно-невірно», «коротка аргументація». Тестування\опитування передбачено після кожної теоретичної теми.
Практичні заняття	1 семінарське заняття охоплює 2-3 теоретичні теми. Крайнє семінарське заняття передбачає презентацію проєктної роботи (індивідуальної або командної).
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час семінарських занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених з поважних причин занять.
Підсумковий контроль	Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює від 30 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 50). Форма підсумкового контролю – екзамен. Форма здачі – комбінована. Здобувачеві пропонується екзаменаційний білет із трьох завдань – двох теоретичних (30 балів) і одного практичного (20 балів). Максимальна кількість балів за екзамен – 50 балів. Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2. Питання, які виносяться на екзамен: 1. La définition du signe. Le classement des signes. 2. Les constituants d'un signe linguistique. Types de signes linguistiques. 3. La définition de la grammaire. Les oblets d'étude de la grammaire. 4. Types de grammaires. Types de grammaires théoriques. 5. La définition de la catégorie grammaticale. Valeur grammaticale et forme grammaticale. 6. Types de morphèmes grammaticaux. Traits pertinents de l'analytisme français. 7. Le problème des limites du mot. Les critères de leur délimitation. 8. La définition des parties du discours et les critères de leur identification.

9. Les espèces de parties du discours. La transposition fonctionnelle des parties du discours.
10. Classement lexico-sémantique et lexico-grammaticale des verbes.
11. Classement morphologique des formes verbales.
12. Les valeurs morphologiques du verbe. Catégorie de la personne, du nombre et du temps.
13. Catégories du verbes. Mode, aspect et voix.
14. Le nom et la sous-catégorisation sémantique des noms.
15. Le nom et ses catégories grammaticales.
16. Les déterminants du nom.
17. Les classes de déterminants et leurs fonctions.
18. L'adjectif. La classification et les catégories grammaticales.
20. Les degrés de signification et les fonctions de l'adjectif.
21. Le pronom et le nom. Le classement des pronoms.
22. Pronoms personnels, pronoms démonstratifs et pronoms possessifs.
22. Pronoms relatifs, interrogatifs et indéfinis.
23. Adverbe. Classement des adverbes.
24. Valeurs et fonctions grammaticales des adverbes.
25. La préposition.
26. La conjonction. La particule.

7. Політика навчальної дисципліни

Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до:

[Нова редакція Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів \(pnu.edu.ua\);](#)

[Нова редакція Положення про запобігання академічному плагіату \(pnu.edu.ua\);](#)

[Академічна доброчесність – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника \(pnu.edu.ua\)](#)

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу \(pnu.edu.ua\)](#). Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [02-07.44 2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualny-m-hrafikom-u-prykarpatському-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf \(pnu.edu.ua\)](#).

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udemu, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується

[02-07.33 2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatському-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf \(pnu.edu.ua\)](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS.docx \(pnu.edu.ua\)](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Бабінчук І.І. Практичний курс синтаксису складнопідрядних речень французької мови : навч. посібник. Львів, 2018, 244 с.
2. Jouette André. L'essentiel de la grammaire française. Paris, Maxi poche, 2002. 284p.
3. Lehmann A., Martin-Berthet F. Introduction à la lexicologie. Sémantique et morphologie. Liège: NATHAN, 2002.
4. Paveau Anne-Marie, Sarfati Georges-Elia. Les grandes théories de la linguistique. De la grammaire comparée à la pragmatique. Paris : Armand Colin, 2008. 254 p.
5. Polzin-Haumann C., Schweickrd W. Manuel de linguistique française. Berlin/Boston, 2015. 729 p.
https://www.academia.edu/31534307/Manuel_de_linguistique_fran%C3%A7aise_pdf?email_work_card=title
6. Попович М.М. Cours théorique de grammaire française. Morphologie. Чернівці, Букрек, 2010. 288 с.
7. Saussure de F. Cours de linguistique générale. Genève, 2005. 253 p.
https://www.academia.edu/37876834/Cours_Linguistique?email_work_card=title

Додаткова:

1. Бурбело В. Б. Історія французької мови. Комунікація та словесність у середні віки. Київ, 2015. 176 с.
2. Гейко Т. М. Шляхи збагачення мов у глобалізованому світі (на прикладі запозичень у французькій мові). *Іноземна Філологія*. 2012. № 45. С. 45-47.
3. Глушенко В. А. Мова як система : навч. посібник. Київ, 2011. 132с.
4. Ковбанюк М. І., Кононенко В.І., Кононенко І.В. Зіставно-типологічні студії: українська мова на тлі споріднених мов: українська мова в контексті французької : колективна монографія. Київ ; Івано-Франківськ ; Варшава, 2015. 320 с.
5. Косович О.В. Мовні перетворення. Тенденції до оновлення вокабуляру. *Сучасні лінгвістичні парадигми: матеріали VIII Міжнародної науковопрактичної конференції*, м. Бахмут, 11 квітня 2019 р. Бахмут, 2019. Вип. 5, с. 68-70.
6. Косович О.В. Процеси експансії лексем англійського походження в контексті мовної політики Франції. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. Випуск 28. Одеса: МГУ, 2017. С. 218-221.
7. Косович О.В. Словник неозапозичень у французькій мові. Тернопіль, 2019. 56 с.
8. Самойлова О.П., Комірна Є.В. Практична граматики французької мови: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2008. 512 с.
9. Соссюр Ф. д. Курс загальної лінгвістики. Київ, 1998. 324 с.
10. Цюпа М. А. Особливості написання абревіатур, утворених шляхом усічення, у французькій мові. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2006. Вип. 16. С. 245-251.
11. Gaudin F., Guespin L. Initiation à la lexicologie française. De la néologie aux dictionnaires. Champs linguistiques. De Boeck. Duculot, 2002.

Інформаційні ресурси:

1. <https://google.academia.edu/>
2. <https://www.wikipedia.org/>
3. <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais>
<https://www.larousse.fr/encyclopedie/>